LIBRIS | We know books

ION MINULESCU

Corigent la limba română

Editura TANA

LIBRIS | We know books

Ilustrația copertei: Portretul domnului Louis Pascal,
Henri de Toulouse-Lautrec

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MINULESCU, ION
Corigent la limba română / Ion Minulescu. - Mușătești : Editura Tana, 2021
ISBN 978-606-9019-34-4

821.135.1

Pentru comenzi și informații, ne puteți contacta la:
• tel: 0743-146.673, 0726-71.01.41
• e-mail: edituratana@yahoo.com
• www.edituratana.ro

Tipar: ARTPRINT
Email: office@artprint.ro

A fost odată ca niciodată...

Pe vremea aceea lumea basmelor nu fusese încă anexată la rubrica faptelor diverse. Bunicii și nepoții păreau aproape de aceeași vârstă. Anii copilăriei sunt însă ca musafirii din mahala. Îi primeai cu același surâs pe buze, îi cinsteai cu dulceață și cafea și-i petreceai până la ușă cu refrenul obișnuit: „Când mai poftiți pe la noi?“ Abia târziu de tot începi să-ți dai seama că cei care vin mereu nu mai sunt cei care plecaseră odată.

Pe vremea aceea împăratul era totdeauna foarte bătrân, iar unicul fecior al împăratului, foarte tânăr. Prea marea diferență de vârstă dintre tată și fiu nu da nimănui încă nimic de bănuit. Astăzi, cărturarii chemați să stabilească genealogia familiilor imperiale ar găsi-o poate suspectă. Pe vremea aceea, însă, bătrânii se bucurau la fel cu tinerii de toate prerogativele fizice ale vieții normale, și împăratul era cu atât mai mare și mai slăvit cu cât putea să aibă copii la o vârstă când muritorilor de rând nu le mai este îngăduit să aibă decât regrete și amintiri.

Pe vremea aceea, singurul bulevard al orașului pornea din piața gării, străbătea grădina publică drept în două și se sfârșea în fața primăriei. Astăzi, bulevardul a fost prelungit. Capătul lui cel nou a crescut parcă din mijlocul grădinii publice, ca tija unei zambile liliachii dintr-un ghiveci de pământ smălțuit cu verde. Privită pe planul orașului, din clopotnița cu ceasornic a

LIBRIS We know books

bisericii Sfântul Nicolae sau din aeroplan, grădina publică îți pare azi un om tras în țeapă, un pui de găină la frigare sau o enormă măslină de Vollo înfiptă într-o scobitoare.

Restul orașului nu s-a schimbat aproape deloc. Se târăște ca o viperă de-a lungul Argeșului, și din an în an se întinde ca să pară mai mare. A rămas însă aceeași reptilă fără picioare, cu coada proptită în cimitirul ovreiesc și cu capul strivit între spital și pușcărie.

În schimb, vipera s-a civilizat. Străzile au fost pavate cu asfalt și luminate cu electricitate. Luna plină a fost expulzată din grădina publică tocmai la Trivalea, iar liceenii nu-și mai dau întâlnire cu modistele și croitoresele pe maidanele orașului. Hotelurile au început să închirieze camere cu luna, cu ziua și chiar cu ora...

Musafirii de pe vremea aceea au dispărut o dată cu anii din calendarele oficiale. Copiii au luat locul părinților cu precizionea orelor de pe cadranul unui cronometru. Avocații, doctorii, inginerii, generalii, dascălii și negustorii orașului de pe vremea aceea au fost înlocuiți, ca niște înalți dregători ai statului după o schimbare de regim.

Dar victoria vârstei e numai relativă. Tinerii au început să îmbătrânească și ei, iar bătrânii, după ce au fost binecuvântați din pridvorul bisericii Sfântul Ion, au fost trecuți pentru ultima oară prin dosul Foișorului de foc și împământeniți pe dealul Cimitirului Ștefan-vodă...

Din pragul locașului de veci, orașul cu locuințe de închiriat aproape nici nu se zărește. Stă pitit ca un laș între dealuri, gata să treacă Argeșul înot, la cel mai mic semnal de alarmă, și să lase județul fără capitală.

Este orașul în care mi-am petrecut copilăria, în care am iubit pentru prima oară și în care am rămas corigent la limba română.

Profesorul meu de pe vremea aceea nu-și luase încă licența în litere. Mai târziu a murit ca director de școală... comercială.

*

Trei colegi de clasă – Eu, Cotan și Mihăiță – ne jucam de-a „căderea Plevnei".

Eu fac pe regele Carol, Cotan face pe țarul Rusiei și Mihăiță pe Osman-pașa.

Eu sunt așa cum nu mai vreau să-mi aduc aminte că am fost.

Cotan este scurt, gras și gălăgios. Parcă ar fi un dop de sticlă de șampanie proptit pe două bețe de chibrituri cu gămăliile negre. Cotan are pantofi de lac. Doar este fecior de bani gata. Tatăl său este avocat, mare proprietar și șeful unui partid politic din localitate. Cotan este, dar, când băiatul prefectului, când al primarului, când al deputatului, când al senatorului. De când ne-am pomenit pe bancă unul lângă altul, Cotan nu e niciodată pe lista promovaților. Toamna însă, „când se numără bobocii", Cotan devine iar colegul meu în clasa următoare, și așa mai departe...

Mihăiță este slab, sfios și sărac. Mihăiță este o expresie algebrică – o câtime necunoscută botezată cu litera „S" la puterea a treia. Cele două cârlige grafice ale triplei sale personalități (fizice, sufletești și sociale) răstoarnă totdeauna noțiunea locului în care s-ar găsi la un moment dat în spațiu. Capătul curbei de bază cată spre infinit, iar cel care s-ar avânta parcă spre cer se încovoaie spre pământ. Mihăiță este simbolul sacrificiului etern. El face totdeauna pe Osman-pașa. După sfârșitul jocului, iese bătut, schingiuit, scuipat și huiduit, iar după sfârșitul fiecărui an școlar, „premiul I cu cunună".

Mihăiță este băiatul unui cizmar de pe Scoroboaia. Scoroboaia este o mahala a Piteștilor.

LIBRIS We know books

Piteştii de pe vremea aceea erau o comună urbană cu 17.000 de suflete, trei şcoli primare de băieţi şi două de fete, un liceu, două judecătorii de pace şi un tribunal, un regiment de infanterie, altul de artilerie şi un escadron de călăraşi, poştă şi telegraf, staţie de drum-de-fier, două spiţerii, trei cofetării şi treisprezece simigerii, dintre care una la centru, pe strada Şerban-vodă.

*

Plevna a capitulat şi Osman-paşa a fost făcut prizonier.

Bravele armate româno-ruse scot chiote de bucurie, şi fesul nefericitului generalisim turc este purtat în triumf ca singurul trofeu al strălucitei victorii creştine.

În clipa aceea, deasupra capetelor noastre o fereastră se deschide cu zgomot şi o voce ascuţită de femeie scapă printre geamuri ca un ghiveci de flori ce s-ar fi spart.

– Ce?... Aţi înnebunit?... Ce înseamnă gălăgia asta, Bucule? Nu ţi-e ruşine?... Tocmai azi v-aţi găsit să faceţi maimuţării, când a murit conu Ştefan?...

Bucul sunt eu. Vocea este a Margaretei. Margareta este croitoreasa noastră „cu ziua", în grija căreia mă dăduse mama, dimineaţa, când plecase la Slatina.

Tac şi casc gura mare, ca şi cum aş fi vrut să prind din vânt ecoul zbieretelor noastre.

Cotan a tăcut şi el. Mihăiţă tăcuse mai demult.

Ţarul Rusiei aruncă spre fereastră o privire de mops cu dinţii de lapte şi mă întreabă cu vocea pe jumătate:

– Ce tot trăncăneşte aia? Cine spune c-a murit?

– Tata-mare.

– Tatăl mă-tii sau al lui tat-tău?

– Ba al mamei...

Cotan strâmbă din nas şi aruncă cu fesul în capul lui Mihăiţă, care fusese ghemuit pe treptele scării de piatră.

– Ei, şi?... Trebuie să fi fost bătrân!... Bine că n-a murit tat-tău... Eu simt ochii umezindu-mi-se şi cu vocea înăbuşită îngân ca şi cum n-aş fi vrut să mă aud decât eu singur:

– Păi tata, Dumnezeu să-l ierte, a murit de mult... Ce?... Nu ştiai?... Cotan se propteşte ţapăn în faţa mea, cu ochii holbaţi de voluptatea unei superiorităţi neglijate până atunci.

– Aşa e... că bine zici... Căpitanul e numai bărbatul mă-tii... Nu e tat-tău adevărat.

Şi continuă să mă măsoare cu ochii din creştet până în tălpi, ca şi cum în locul meu s-ar fi substituit altă persoană.

Cei doi cuceritori ai Plevnei nu mai sunt parcă aceiaşi pravoslavnici creştini aliaţi.

Victoria noastră comună trebuie să rămână ispravă numai a unuia dintre noi. Ţarul Rusiei caută prilej de ceartă cu regele Carol.

În anul acela, Cotan era băiatul prefectului. Un prefect este stăpânul unui judeţ întreg. Or, în România de pe vremea aceea, judeţul Argeş ocupa proporţional cam acelaşi spaţiu ca şi fosta Rusie pe suprafaţa globului. Băiatul prefectului de Argeş nu putea fi deci decât ţarul Rusiei.

Al cui băiat era însă micul său aliat?

Curiozitatea lui Cotan explodează ca şi bomba de la Vidin, la picioarele regelui Carol... Mie, însă, muzica asta nu-mi place.

– Dar tat-tău ce-a fost? Tot căpitan?

– Nu.

– Avocat?

– Nici...

– Doctor?

– Îî...

– Profesor?

LIBRIS We know BOOKS

Şi Cotan continuă să înşire din ce în ce mai enervat alte patru-cinci profesiuni, fără să nimerească pe cea adevărată.

Cu doi ani în urmă, profesorul de matematici, exasperat că nu pot pricepe o regulă de trei simplă, mă întrebase la fel:

– Dar ce-a fost tat-tău, mă băiete, de te-a făcut aşa greoi de cap?...

Atunci, e adevărat, am răspuns intimidat, numaidecât:

– Negustor.

Şi profesorul, după ce a râs cu poftă, mi-a făcut următorul raţionament:

– Apoi din două una... Sau tu nu eşti feciorul lui tat-tău, fiindcă ăla, dacă era negustor adevărat, trebuie să se fi priceput şi la socoteli; sau dacă eşti feciorul lui şi-i sameni întru toate, săracul tat-tău trebuie să fi dat faliment...

De atunci nu mă mai întrebase nimeni ce a fost tata. Insistenţa diabolică a lui Cotan se transformă într-un ciocănit de ghionoaie, pe care tăcerea mea îl prelungea parcă la infinit.

– Spune ce-a fost tat-tău... Spune ce-a fost tat-tău... Spune ce-a fost tat-tău că-ţi dau cu pumnu-n fălci...

Speriat, mă trag înapoi, mă împiedic şi cad în braţele lui Mihăiţă, care se apropiase tocmai de noi să facă pace între aliaţii învrăjbiţi.

– Ce-ai, mă nebunule, cu el? Ce-ţi pasă ţie ce-a fost tat-său? Tat-său a fost mai mare ca tat-tău... A fost ministru, nu prefect.

Cotan se umflă, rumenindu-şi obrajii ca un cozonac în cuptor. Intervenţia lui Mihăiţă l-a exasperat. Dinamica personalităţii lui fizice atinge paroxismul. Dopul plesneşte cu zgomot din gâtlejul sticlei de şampanie şi pumnul lui cade ca un ciocan de cizmărie în capul lui Mihăiţă, care mă ţine în braţe.

O ia apoi la goană spre poartă şi, odată ajuns în stradă, ne apostrofează cu ură şi satisfacţie:

– O să vă reclam la domnul diriginte că m-aţi înjurat de tată...

*

N-am dormit toată noaptea. M-am gîndit la tatăl lui Cotan, care era prefect, apoi la tata, pe care nu-l cunoscusem, dar care ştiam bine că nu fusese ministru şi, în fine, la tata-mare, pe care n-aveam să-l mai văd niciodată.

Aceeaşi noapte învăluia şi Piteştii, şi Slatina. Aceeaşi noapte pusese stăpânire şi pe nepot, şi pe bunic. Pentru mine, însă, era prima noapte când nu puteam închide ochi; pentru el, prima noapte pe care o dormea sub cele şapte palme de pământ, unde şapte ani de-a rândul n-avea să-l mai supere nimeni.

Pe tata nu-l supărasem niciodată, fiindcă nu-l văzusem decât în portretul cel mare din salon. Pe tata-mare, însă, îl vedeam parcă şi atunci, cu ochii încremeniţi de groază şi cu braţele ridicate spre crengile nucului din vie, în care mă urcasem fără să mă mai pot coborî.

Primul meu „turn de fildeş" avea peste o sută de ani!...

Trunchiul lui era aşa de gros, că trei oameni abia l-ar fi putut îmbrăţişa, frunzele lui foşneau ca nişte salbe de icosari la gâtul fetelor prinse în horă, iar seara, când soarele se cobora peste Grădişte în Olt, pământul de la rădăcina lui avea parcă reflexe de aur.

În via noastră de la Slatina mai erau şi alţi nuci. Unii erau tot aşa de bătrâni, şi pe trunchiul lor scorburos şirurile de furnici roşii urcau şi coborau neobosit ca şi ascensoarele electrice ale unui *sky-scraper* american. Dar dintre toţi nucii din via noastră, unul singur era nucul meu!... Şi nucul acesta era nucul meu fiindcă eu eram cel din urmă vlăstar al celor care, pe vremea turcilor, îngropaseră la rădăcina lui o comoară.

Tata-mare îmi povestise (ce ştia şi el de la tatăl său) că într- o noapte de august două flăcări lungi şi gălbui înlănţuiseră

LIBRIS We know books

trunchiul nucului ca două braţe de schelet ce-ar fi încercat să se ridice din groapă. Aceasta însemna că ploile şi zăpezile atâtor ani topiseră comoara, făcând-o una cu pământul cleios şi gălbui.

Dar superstiţiile sunt produsul realităţilor nebănuite. Comoara dispărută exista totuşi acolo unde fusese îngropată. Exista în aspectul deosebit al nucului acesta, pe care eu îl socoteam unic pe lume, şi mai ales în bucuria neexplicabilă cu care îl revedeam în fiecare vacanţă de sfârşit de an. Monezile de aur ce mi s-ar fi cuvenit mie trebuia să le moştenesc sub o altă formă. Dar pe vremea aceea, nu trăisem, în întregimea lor, primele trei zile biblice. Pentru mine, Dumnezeu nu despărţise încă apele de uscat, şi averea strămoşească nu-şi lămurise încă forma definitivă sub care aveam să fiu despăgubit de comoara pe care o crezusem pierdută pentru totdeauna.

De lucrurile acestea, însă, abia astăzi îmi dau seama.

Pe vremea aceea ştiam numai că în vârful nucului mă aşteaptă un pătuiag de scânduri, pe care tata-mare îl construise anume pentru mine, iar în podul caselor noastre de la Slatina, un maldăr de cărţi mucegăite, pe care le citise odată o soră mai mare a mamei.

Când le-am descoperit, am avut impresia că am trecut două clase într-un an.

Tata-mare, însă, m-a mustrat cu blândeţea lui de om îndurerat.

– Dă-le naibii de hârţoage, că aşa s-a smintit şi biata Lena!...

M-a mângâiat apoi pe amândoi obrajii şi a dat ordin servitoarelor să închidă podul cu lacăt.

Podul însă a rămas deschis toată vara şi, în pătuiagul din vârful nucului, mi-am urcat pe rând o saltea de paie, o pernă de puf, o scoarţă oltenească, un pistol cu cremene, un iatagan şi volumele:

Poezii populare ale românilor, adunate şi întocmite de Vasile Alecsandri;

Sobieski şi Plăieşii de Costache Negruzzi;

Cântarea României, care pe vremea aceea era de Nicolae Bălcescu;

Patimile junelui Werther, traducţie din limba germană de B. V. Vermont, cu o introducere de Grigore H. Grandea şi

Istoria Manonei Lesco şi a cavalerului de Grie de decanul Prevo, tradusă de St. Hr. Bâjesku şi tipărită cu a însăşi cheltuială în anul 1857.

*

De trei zile, Margareta mănâncă cu mine la masă şi doarme cu mine în aceeaşi odaie. Căpitanul e plecat la manevre, iar mama mi-a scris că are să mai întârzie câtva timp la Slatina.

În lipsa ei, Margareta mă îngrijeşte ca pe un frate mai mic. De altfel, mama are toată încrederea în croitoreasa noastră, care este fată cuminte şi vrednică.

Nu ştiu ce poate înţelege mama prin cumineţenia unei fete ca Margareta. De vrednicia ei, însă, îmi dau seama şi eu. Toată ziua lucrează. Transformă rochiile mamei şi cârpeşte ciorapi întregii familii, deretică prin odăi, dă bucătăresei bani pentru piaţă, se interesează cum stau cu lecţiile pentru a doua zi, mă scoală dimineaţa la ora şapte şi în fiecare seară îmi aduce aminte că trebuie să mă închin şi să-mi ung nările cu vaselină mentolată ca să nu capăt guturai.

De când am rămas singur cu ea, parcă noi am fi adevăraţii stăpâni ai casei. Margareta este cu vreo zece ani mai mare ca mine. Are părul negru şi creţ, ochii verzi, obrajii măslinii şi gura mare... grozav de mare!... Când am văzut-o pentru prima oară, mi-a venit să râd. Gura ei mi-a amintit de cutia mea de compasuri, care pe dinafară e neagră şi pe dinăuntru roşie. Colţurile buzelor îi atârnă parcă de sfârcurile urechilor ca doi cercei de

LIBRIS We know books

mărgean împreunați pe sub bărbie... Margareta este neagră și urâtă ca dracul...

Aseară am surprins pe Lina bucătăreasa vorbind cu Năstase ordonanța.

– Și ce zici că era?... Ofițer sau sergent-major?

– Ba era un dom' sublocotenent, că m-a oprit în poartă și m-a întrebat de ea... Zicea că-i nepoata coniții...

– Ei, poftim!... Ai văzut cum și-a luat cioroaia nasul la purtare!... Când oi mai prinde-o dând târcoale prin bucătărie, am să-i zvârl cu oala de supă în cap...

În noaptea asta, Margareta n-are deloc astâmpăr. Se uită mereu pe fereastră, își pune broboada în cap și iese în curte, apoi se întoarce încruntată în odaie, se apropie de patul meu să vadă dacă dorm și, din când în când, plesnește din buze ca și cum ar fi mânat patru cai înaintași.

Eu m-am înghemuit sub plapomă și aștept nerăbdător să văd sfârșitul acestei atitudini neobișnuite.

Margareta simte că nu dorm. Oricât m-aș încerca, nu mă pot preface.

Margareta știe că de obicei încep să sforăi de îndată ce închid ochii.

Se apleacă spre mine și ridică colțul plăpumii.

– Ce faci, Bucule?... Nu dormi ?

– Ba da... Aștept să te culci și tu...

În momentul acela, Năstase crapă ușa discret și cu vocea pe jumătate întreabă:

– Încui poarta, domnișoară ?

– Ce oră este?

– Bătu la Sfântu Nicolae mai adineauri unspre'ce...

Margareta tace câteva clipe, apoi răspunde plictisită:

– Bine, încui-o, că e târziu...

Micșorează apoi lumina lămpii și începe să se dezbrace.

Îi aud foșnetul fustei și cele două pocnituri înăbușite ale pantofilor aruncați pe covor. Aud tot, dar nu văd nimic.

Patul meu este între fereastră și sobă. Canapeaua Margaretei, între fereastră și ușă.

Mă întorc cu fața spre perete și închid ochii. Până s-adoarmă și ea, probabil că Margareta stă culcată, ca de obicei, cu ochii în tavan.

În vis, o pisică mare și neagră se încrucișează cu mine pe un drum pustiu de țară, fără case și fără copaci.

Nu-mi plac nici pisicile, nici câinii. Nu-mi place nici un fel de animal. Caii căpitanului, mai ales când sunt cu șaua pe ei, mă enervează. Un valtrap ofițeresc parcă ar fi o perdea de doliu, iar un harnașament de mare ținută, un adevărat dric de clasa I. La Pitești mai ales, înmormântările oamenilor cu dare de mână sunt foarte apreciate. Se fac cu muzică militară și cu comentariile întregii populații băștinașe.

Nu-mi plac pisicile, și mai ales pisicile negre... Diavolul când vrea să te ispitească și când moartea îți intră în casă pe nesimțite iau chipul unei pisici negre.

Dar pisica asta parcă nu e pisică la fel cu toate pisicile. Prea e frumoasă și prea e blândă. Se apropie de mine prietenoasă, cu coada ridicată drept în sus ca un plop desfrunzit, și își freacă pântecele cald și catifelat de picioarele mele, pe care visul mi le-a transformat parcă tot în două labe de pisică.

La un moment dat, chipurile noastre se confruntă ca imaginile pe o placă fotografică voalată, și din amestecul celor opt labe comune țâșnește o lumină vie, care produce în mine o comoție bruscă...

Tresar din vis, ca și cum aș fi ținut în mână cei doi electrozi ai mașinii Wimrshurst, cu care profesorul de fizică ne demonstrează existența electricității.

Margareta este lângă mine...

Palmele ei fierbinți se lipesc de cămașa mea de borangic ca două lămpile de ceară roșie pe plicul unei scrisori de valoare.